

Jumalateenistus Nõos P, 06.09.20 kell 11.00, 13. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: 1Jh 3:11–18; Mt 5:43–48

Pihikõne: Mt 11:29

Jutlus: 1Sm 24:9–12, 17–21

Laulud: 71 (1–4); 314 (1–4, 5); 312 (1–7); 289 (1–3)

Aga seejärel tõusis Taavet ja läks koopast välja ja hüüdis Saulile järele ning ütles: „Mu isand kuningas!” Kui Saul vaatas taha, siis heitis Taavet silmili maha ja kummardas. Ja Taavet ütles Saulile: „Mispärast sa kuulad inimeste jutte, kes ütlevad: Vaata, Taavet otsib su õnnetust? Vaata, nüüd sa nägid ju oma silmaga, kuidas Issand andis sind täna koopas minu kätte. Mulle öeldi, et ma su tapaksin, aga ma halastasin su peale, sest ma ütlesin: Mina ei pista kätt oma isanda külge, sest ta on Issanda võitu. Ja mu isa, näe, vaata ka ise oma kuuehõlma mu käes! Sest kui ma lõikasin ära su kuuehõlma ega tapnud sind, siis pead sa mõistma ja nägema, et mul pole mõttes kurja ega üleastumist ja et ma pole pattu teinud sinu vastu, kuigi sa varitsed mu hinge, et seda võtta! Kui Taavet oli kõnelnud need sõnad Saulile, siis küsis Saul: „Kas see on sinu hääl, mu poeg Taavet?” Ja Saul tõstis häält ja nuttis. Ja ta ütles Taavetile: „Sina oled minust õiglasem, sest sa oled teinud mulle head, mina aga olen teinud sulle kurja! Sa oled täna jutustanud, kuidas sa tegid mulle head: ehk küll Issand andis mu sinu kätte, sa siiski ei tapnud mind! Sest kui keegi leiab oma vaenlase, kas ta laseb teda heaga ära minna? Issand tasugu sulle heaga selle eest, mis sa täna mulle tegid! Ja nüüd, vaata, ma tean, et sina saad tõesti kuningaks ja et Iisraeli kuningriik püsib sinu käes.

Tänane kirjakoht kirjeldab vastasseisu ja selle ületamist kahe suure isiksuse vahel: valitseva Iisraeli kuninga Sauli ja järgmise kuninga Taaveti vahel. Peab ütlema, et 1Sm kirjeldab nende vahelist suhet väga ilmekalt ja tõetruult: meie ees on kaks inimest oma nõrkuste ja puudustega, kuid meie ees on ka kaks inimest, kes usaldavad ja kardavad Jumalat.

Vaadakem kõigepealt kuningas Sauli. Tegemist on kahtlemata andeka sõjamehe ja võimsa valitsejaga. Kuid tema isiksuseomadustest tõuseb esile mingi taltsutamatus või isegi julmus. 1Sm 14:14 on ta näiteks valmis tühise eksimuse pärast tapma oma poega Joonatani ja vaid rahva poolehoid Joonatanile päästab sel hetkel Sauli lihase poja.

Kui Sauli õukonda tuleb Taavet, siis on 1Sm 16:21 öeldud, et Saul armastas teda väga. Niisiis oli Saul siiski võimeline ka hellemaiks tunneteks. Kuid nähtavasti põdes ta mingit vaimuhaigust, sest 1Sm 16:14 on öeldud, et teda vaevas „üks kuri vaim Issandalt“. Selle kurja vaimu ajal sigines tema südamesse kadepõlv Taaveti vastu ja see paisus nii suureks, et Saul oli valmis tapma ka Taavetit.

Ka manitseb prohvet Saamuel nii mõnelgi korral Sauli, et too ei suuda käituda Jumala käskude kohaselt, ehkki piiblilugejana me näeme, et Saul ju isegi püüab, kuid keerab oma südamekalkusega asja n-ö üle vindi.

Niisiis näeme Sauli vastuolulise mehena, kes ei suuda taltsutada oma madalaid tundeid ja teeb sellepärast oma vastutusrikkas juhitöös suuri vigu.

Iisai poeg Taavet astub lugeja ette aga algusest peale mehena, kelle peal on Issanda Vaim ja kel seepärast läheb kõik korda, mis ta ette võtab. Samas on Taavet, nagu olen siit kantslist mitmel puhul kõnelanud, samuti mees oma inimlike puuduste ja kiusatustega. Nt hiljem kunigaametis hakkab võim talle tihti pähe ja ta kasutab seda enda huvides ära.

Teisalt jätab Taavet väga kaalutleva ja targa inimese mulje, kes, erinevalt Saulist, ei lange oma impulsiivsuse ohvriks ja tuleb kõigist olukordadest viimselt võitjana välja.

Nõnda on Taavet ja Saul tavalised, meie kõigi sarnased inimesed oma heade ja halbade külgedega. Mis neid siis viimselt eristab? See, et Saulilt on Issand oma Vaimu ära võtnud, kuid Taavetilt mitte.

Seda, miks see nii on, teab vaid Jumal ise. Piiblit edasi lugedes tekib mõte, et Taavetit on eelistatud Jeesus Kristuse Jumala Poja esiisana, kuid see järeldus viib mõtted Jumala erapoolikusele. Aga Rm 2:11 on öeldud, et „Jumala juures pole erapoolikust“. Niisiis jääb lõplik tõde meie eest veel varju.

Meie tänases kirjakohtas on niisiis Sauli ja Taaveti ilus leppimine. Kahjuks ei jää see aga püsima. Juba 1Sm 26. peatükis ihkab Saul jälle Taaveti surma ja Taavet säästab teist korda Sauli.

Küllap ei anna Saulile asu tema vaimne ebastabiilsus, nagu ülal öeldud. Ent kui mõtleme inimeste halbadele sõltuvustele, siis need külastavadki nende ohvreid ju halastamatu regulaarsusega. Kord saadakse sellest lahti ja tänatakse Jumalat, järgmisel korral aga ei suudeta sellele jälle vastu seista ja kõik algab justkui otsast peale. Selline on kord kaduva inimese maine elu!

Ent tulgem tagasi selle ilusa hetke juurde, mida kirjeldab meie tänane kirjakoht.

Võib öelda, et seekordse leppimise inseneriks on kindlasti Jumal. Kui kellelegi tundub, et siin on tegu Taaveti suuremeelsusega Sauli vastu (nagu ütleb, muide, ka selle lõigu Piiblisse lisatud alapealkiri „Taaveti suuremeelsus Sauli vastu“), siis ainult nii see pole.

1Sm 24:5jj loeme, et Taavet lõi ära Sauli kuuehõlma, kuid „pärast seda torkas Taavetit südametunnistus, et ta Sauli hõlma oli ära lõiganud, ja ta ütles oma meestele: „Issanda pärast jäägu minust kaugele, et ma seda teeksin oma isandale, Issanda võitule, et pistaksin oma käe tema külge! Sest tema on Issanda võitu!”

Niisiis oli Taavetil, küll oma meeste mahitusel, algul mõte Saul surmata, kuid ta loobus sellest mõttest hirmust ja austusest Jumala ees. Kuidas küll saab ta panna käe kellegi külge, keda Jumal ise on lasknud kuningaks võida! Sellest tegematajätmisest nähtub Taaveti mõistlik kaalutletus ja, nagu juba öeldud, jumalakartus, mis ongi ühe Jumala tarkuse anni saanud inimese põhiomadus.

Saul aga, nähes kuidas tema vihavaenlane on talle kinkinud elu, hakkab lausa nutma ja tema süda läheb väga härdaks. Ta kinnitab täielikult Taaveti ülemuslikkust tema ees: Taavet olla temast õiglasem ja väärivat Iisraeli kuninga trooni.

Tundub imelikuna, kuidas saab üks valitsev kuningas niimoodi kõnelda. Ent selles väljendub samuti Jumala arm. Prohvet Saamuel oli juba palju varem, 1Sm 15:26 öelnud, et Issand hülgab Sauli ja ta ei või olla Iisraeli kuningas, kuid Saul oli siiani seda töotust ignoreerinud. Nüüd tuli talle see jälle meelde ja ta alandas end Jumala tahte alla.

Küllap oli Sauli süda seda öeldes rahul ja kerge. Ja isegi kui veidi hiljem tahtis ta Taavetit jälle tappa, siis oli tema elus olnud üks kindel teofaania, kohtumine Jumalaga, mis võis tema südamevalu tema elu lõpus leevendada ja rahu kinkida.

Tänase pühapäeva kirikukalendri järgne teema on „Meie ligimine“. Taaveti ja Sauli hetkelise leppimise loost võime õppida seda, et inimestevahelise läbisaamisega polegi asjad nii lihtsad, kui vahel tundub.

Ei pruugi olla nii, et üks inimene on suuremeelne ja annab teisele seetõttu järele, või siis on üks pool allaheitlik ja alistub teisele rahuõlmimise huvides. Sellised järeleandmised jätavad inimese isiksusele paratamatult jälje, sest solvumise või oma õiglustunde mahasurumine ei tee kunagi psüühikale head.

Teisest küljest võib sellele, kellele järele anti, tunduda, et tal oligi antud olukorras õigus ja ta võib hakata seda halvematel hetkedel ära kasutama.

Kuid kahe inimese leppimine moel, mida kuulsime tänasest kirjakohest Sauli ja Taaveti vahel on midagi muud. See on Jumala sekkumine inimestevahelisse suhtesse ja sellel on inimeste isiksusele alati ülesehitav mõju. Isegi kui hiljem need kaks inimest jälle tülli lähevad – nagu Sauli ja Taaveti vahel Sauli vaimse ebastabiilsuse tõttu ka juhtus – on sellisest jumalikust leppimisest ometi midagi järel ja ligimesearmastus saab ehk uuesti paremini võimalikuks.

Inimesed, kes juba Aadamast ja Eevast alates on Jumalast lahus, pole kirjeldatud jumalikkude leppimist mitte millegagi ära teeninud. Paulus kirjutab 2Kr 3:5: „Meie ei ole ju iseendast kõlblikud midagi lugema oma teeneks, just nagu oleks see meist endist, vaid meie kõlblikkus tuleb Jumalalt.“

Jumal on ligimestevahelise leppimise ja ligimesearmastuse inimestele kinkinud Jeesuse Kristuse ristisurma läbi. Ja kõigil, kes Temasse usuvad, on võimalik igal hetkel oma inimlik sallimatus ja leppimatus panna Tema risti alla.

Võib isegi mõelda nii, et kui Saul oleks saanud toetuda Kristuse ristile, siis oleks ta üle saanud oma madalatest tunnetest Taaveti vastu. Sest see jumalik hetkeline leppimine oleks Kristuse lepitustöö tõttu ehk põlistunud?

Kuid meie ei tea Jumala plaane ja tema mõtteid. Meie saame vaid kiita Jumala headust ja halastust, et ta on vastu tulnud meie nõtrusele ja piiratusele ning tahab meid pühitseda igavese elu tarbeks!

Aamen.